

Educació Permanent. Titulació d'Educació Social

Margarida Massot i Verdú

Objectius

1. **Establir els principis fonamentadors de l'Educació Permanent i d'Adults (EPA).**
2. Conèixer i analitzar els processos educatius dels adults des de la perspectiva de l'educació permanent.
3. Interpretar les finalitats educatives i les formes d'organització dels serveis institucionals dedicats a EPA.
4. Conèixer, analitzar i avaluar diferents pràctiques educatives centrades en el procés d'educació d'adults en l'àmbit de l'educació de base.
5. Analitzar el context en el que l'educador social realitzarà la seva activitat professional
6. Comprendre, analitzar i valorar críticament la pròpia tasca educativa.

Temari

1. Introducció a la història de l'EPA; segles XIX i XX
 - 1.1. L'EPA al S. XIX
 - 1.2. L'EPA al S. XX
 - 1.3. L'EPA centrada a Catalunya
2. Aproximació filosòfica a EPA
 - 2.1. Positivisme, liberalisme i educació
 - 2.2. L'aportació de Marx
 - 2.3. El personalisme
 - 2.4. Aportacions de la pedagogia crítica
3. L'EPA en el context social; aproximació sociològica
 - 3.1. La funció social de l'EPA
 - 3.2. Sociologia del sistema social
 - 3.3. Sociologia de l'acció social a la vida quotidiana
 - 3.4. Més enllà de les teories de la reproducció
4. Origen i delimitació conceptual d'EPA
 - 4.1. Origen del concepte d'EPA; Ed. Permanent, Ed. Adults
 - 4.2. Delimitacions conceptuals; Pedagogia, Andragogia, ...
5. L'aprenentatge en el adults; teories i característiques
 - 5.1. Aprenentatge centrat en la persona
 - 5.2. Aprenentatge centrat en l'entorn social
 - 5.3. Aprenentatge dialògic
6. Organització de l'aprenentatge; currículum i pràctica educativa
 - 6.1. Elements i fonts del currículum
 - 6.2. Metodologia i estratègies didàctiques
 - 6.3. Dissenys curriculars d'educació d'adults de base
 - 6.4. Anàlisi i valoració d'experiències educatives amb adults
7. Anàlisi de la demanda d'EPA
 - 7.1. Necessitat d'EPA
 - 7.2. Demanda potencial d'EPA
 - 7.3. Nivells d'instrucció de la població espanyola
8. Anàlisi de l'oferta d'EPA
 - 8.1. EA orientada a la feina
 - 8.2. Educació sociocultural
 - 8.3. Educació de base
 - 8.4. Destinataris i formadors
 - 8.5. Modalitats d'educació
9. Anàlisi i valoració de la legislació vigent

9.1. LOGSE (1990); títol tercer: la educación de las personas adultas.

9.2. Llei de Formació d'Adults a Catalunya (1991)

10. Tendències actuals de l'EPA

- 10.1. Educació presencial
- 10.2. Educació a distància
- 10.3. Programes amb voluntaris
- 10.4. Centres d'autoaprenentatge

METODOLOGIA

- 1. Presentació del contingut fonamental de cada apartat del programa per part de la professora.
- 2. Seguiment individualitzat, des d'acció tutorial, dels estudiants per iniciar-los en la pràctica de la investigació i en el treball autònom.
- 3. Lectura i recensió de llibres i articles d'interès i d'actualitat.
- 4. Treball de recerca en petit grup per aprofundir en una part del programa i afavorir la conjunció de la teoria i de la pràctica.
- 5. Exposició a la classe dels grups de treball (si s'escau).

Avaluació

- 1. Valoració del treball de recerca.
- 2. Tertúlia avaluadora de les lectures realitzades.
- 3. Prova escrita al final de l'exposició teòrica del temari.

Bibliografia temàtica

TEMA-1

FLECHA, R. LÓPEZ PALMA, F i SACO, R. (1988). *Dos siglos de educación de adultos*. Ed. El Roure. Barcelona

DURKHEIM. E. (1982) *Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas*. Ed. La Piqueta. Madrid

PAZ, X. (1986). *La educación de adultos en España; una aproximación històrica hasta 1980*. en PUENTE, JM et. al. *Perspectivas para la educación de adultos*. Ed. Humanitas. Barcelona.

SALA, M. et al. (1975). *Una educación permanente para adultos*. Ed. Marsiega. Madrid.

TEMA-2

CAMPS, V. (1988). *Ética, retórica y política*. Ed. alianza Universidad. Madrid.

CAMPS, V. (1990). *Virtudes públicas*. Ed. Espasa Calpe. Madrid

CORTINA, A. (1994) *La ética de la sociedad civil*. Anaya. Madrid

FREIRE, P. (1993). *Pedagogía de la esperanza*. Siglo XXI editores. Madrid.

FULLAT, O. (1990). *Paideusis*. Publicacions de la UAB.

MARX, K. i ENGELS, F. (1978). *Textos sobre educación y Enseñanza*. Alberto Corazón editor. Madrid.

MOUNIER, E. (1990). *¿Qué es el personalismo?* Ed. Sígueme. Salamanca; en GARCIA LOPEZ, R. (1991). Emmanuel Mounier. Vida y obras, bibliografía y textos. Ed. Dykinson. Madrid.

SCHWARTZ, B. (1976). *Proyecto de educación permanente*. Publicaciones ICCE. Madrid.

TEMA-3

AYUSTE, A., FLECHA, R., LÓPEZ PALMA, F. i LLERAS, J. (1994). Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar. Ed. Graó. Barcelona.

BECK, U. (1998) *Sociedad del riesgo*. Paidós Bàsica. Barcelona

FAURE, E. (1973). *Aprender a ser*. Alianza Universidad. Unesco. Madrid.

FLECHA, R. (1990). *La nueva desigualdad cultural*. Ed. El Roure. Barcelona.

FREIRE, P. (1987). *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Eumo editorial. Vic.

GIROUX, H.A. (1990). *Los profesores como intelectuales*. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje. Ed. Paidós/MEC. Barcelona.

GIROUX, H.A. (1992). *Más allá de las teorías de la reproducción*, en GIROUX i FLECHA Igualdad educativa y diferencia cultural. Ed. El Roure. Barcelona.

GRAS, A. (1976). *Textos fundamentales de Sociología de la Educación*. Ed. Narcea. Madrid.

JANNE, H. (1976). *Fundamentos teóricos de la educación permanente: enfoque sociológico*, en DAVE, Fundamentos de la educación permanente. Ed. Santillana/Unesco. Madrid..

JARVIS, P. (1989). *Sociología de la educación continua y de adultos*. Ed. El Roure. Barcelona.

McLAREN, P (1997) *P. Pedagogía crítica y cultura depredadora*. Paidos educador. Barcelona

RAMONET, I. (1998) *Pensamiento crítico vs. Pensamiento único*. Temas de debate. Madrid

TEMES-4 i 7

CABELLO , (1997) MJ. *Didáctica y educación de adultos*. Ediciones Aljibe.. Málaga

FERRÁNDEZ, A. i PUENTE, M. (1991). *Educación de las personas adultas*. Macrodidáctica (volumen 1). Ed. Diagrama. Madrid.

FLECHA, R., GONZÁLEZ, F., GUIU, J., LÓPEZ PALMA, F., i RECASENS, J. (1993). *Estudi sobre l'analfabetisme funcional a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social.

GELPI, E. (1990). *Educación Permanente. Problemas laborales y perspectivas educativas*. Ed. Popular. OEI. Quinto Centenario. Madrid.

HAUTECOEUR, J.P. (1992). *Alpha-92. Estrategias de alfabetización*. MEC7UNESCO. Madrid.

KOZOL, J. (1990). *Analfabetos USA*. Ed. El Roure. Barcelona.

LENGRAND, P. (1973). *Introducción a la educación permanente*. Ed. Teide./Unesco. Barcelona.

LOWE, J. (1978). *La educación de adultos. Perspectivas mundiales*. Ed. Sígueme/Unesco. Salamanca.

MEC. (1986). *Libro Blanco de la Educación de adultos*. Direcció gral. Promoción Educativa. Madrid.

MEDINA, O. (1997) *Modelos de educación de personas adultas*. El Roure, Barcelona

RODRÍGUEZ, M. (1997). *Hacia una didáctica crítica*. Ed. La muralla. Madrid

UNESCO (1990). *Declaració mundial sobre educació per a tothom*. (Jomtiem-Tailandia). Centre Unesco de Catalunya. Barcelona.

TEMA-5

AMAT, O i PINEDA, P. (1996) *Aprender a enseñar*. Edicions gestió 2000, SA. UAB

BOTKIN, J.W. (1979). *Aprender, horizonte sin límite*. Ed. Santillna. Aula XXI. Madrid.

ERIKSON, E.H. (1981). *La adultez*. Fondo de Cultura Económica. Mexico.

FERRÁNDEZ, A. i PUENTE, M. (1992). *Educación de las personas adultas. Psicopedagogía y microdidáctica* (volumen 2). Ed. Diagrama. Madrid.

FERRÁNDEZ, A., GAIRÍN, J. i TEJADA, J. (1990). *El proceso de aprendizaje en el adulto*. Ed. Universidad Popular de Zaragoza. Zaragoza.

FLECHA, R. (1990). *Educación de las personas adultas*. Ed. El Roure. Barcelona.

FLECHA (1997) *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Paidós. Barcelona

GARCIA MAGRUGA, J.A i CARRETERO, M. (1985). *La inteligencia en la vida adulta*, en CARRETERO, PALACIOS i MARCHESI, *Psicología evolutiva-3. Adolescencia, madurez y senectud*. Alianza psicología. Madrid.

KIDD, J. (1973). *Cómo aprenden los adultos*. Ed. Ateneo. Buenos Aires.

LÉON, A. (1973). *Psicopedagogía de los adultos*. Ed. Siglo XXI. Madrid.

LUDOJOSKI, R. (1972). *Andragogía o educación del adulto*. Ed. Guadalupe. Buenos Aires.

MARZO, A. i FIGUERAS, J.M. (1990). *Educación de adultos*. Ed. Horsori. ICE. Barcelona.

NICKERSON, R.S., PERKINGS, D.N. I SMITH, E.E. (1987). *Enseñar a pensar*. Ed. Paidós/MEC. Barcelona.

NISBET, J. i SHUCKSMITH, J. (1987). *Estrategias de aprendizaje*. Ed. Santillana. Aula XXI. Madrid.

RAMÍREZ, J.D., DE LA MATA, M.L., CUBERO, M., SÁNCHEZ, J.M. i SANTAMARÍA, A. (1989). *Educación y procesos cognitivos. Una aproximación sociocultural*. Ed. Junta de Andalucía. Sevilla.

RATHS, E. (1988). *Cómo enseñar a pensar. Teoría y aplicación*. Ed. Paidós/estudio. Barcelona.

TENNANT, M. (1991). *Adultez y aprendizaje. Enfoques psicológicos*. Ed. El Roure. Barcelona.

TEMA-6

CABELLO. J. (1997) *Didáctica y educación de personas adultas. Propuestas para el desarrollo curricular*. Aljibe. Málaga

COLL, C. (1992). *Psicología y currículum*. Ed. Paidós. Barcelona.

FERRÁNDEZ, A., SARRAMONA, J., y TARÍN, L. (1977). *Tecnología didáctica*. Ed. CEAC. Barcelona.

LOWE, J. (1976). *La educación de adultos*. Ed. Sígueme./Unesco. Salamanca.

SARRAMONA, J. (1982). *Principios que justifican la metodología no formal en educación de adultos*. EDUCAR-1. UAB

SARRAMONA, J. (1990). *Tecnología educativa. Una valoración crítica*. Ed. CEAC. Barcelona.

STENHOUSE, L. (1987). *Investigación y desarrollo del currículum*. Ed. Morata. Madrid.

TEMES-8-10

BOE (1993). *Acuerdo nacional de formación continua*. Núm. 59.7555

BROQUETT, G. HIEMSTRA, R. (1993) *El aprendizaje autodirigido en la educación de adultos*. Paidós educador. Barcelona

GARCIA CARRASCO, J. (1991). *La educación básica de adultos*. Ed. CEAC. Barcelona.

GARCIA CARRASCO (1997) *Educación de adultos*. Ariel educación. Barcelona

HOLEC, H. (1979). *Autonomie et apprentissage des langues étrangères*. Hatier. Strasbourg. France.

JOVER, D. (1990). *La formación ocupacional para la inserción*. Ed. Popular./MEC. Madrid.

MEC (1988). *Proyecto para la reforma de la educación Técnico-profesional*. Madrid.

PLANAS, J. (1993). *L'educació per a l'activitat professional*. Jornada: L'educació dels ciutadans en la construcció d'Europa. Consell Escolar de Catalunya. Girona.

TRILLA, J. (1993). *La educación fuera de la escuela*. Ed. Ariel. Barcelona.

TEMA-9

MEC (1990). *LOGSE*. Capítulo tercero. De la educación de las personas adultas.

GENERALITAT DE CATALUNYA (1991). *Llei de Formació d'Adults de Catalunya*. Departament de Benestar social.

GENERALITAT DE CATALUNYA (1998). *Currículum de l'Educació secundària* Departament de Benestar social.

Antropologia Pedagògica. Titulació d'Educació Social

Margarida Massot i Verdú

Objectius

1. Conèixer les antropologies de l'educació més significatives al llarg de la història del pensament.
2. Iniciar-se en la lectura d'algunes obres clàssiques sobre antropologia de l'educació.
3. Reflexionar sobre la importància de l'antropologia en la recerca de les ciències de l'educació.

Temari

1. Qüestions epistemològiques

- Concepte i classificació de sabers
- Antropologia de l'educació

2. La imatge de l'home i l'educació

- L'antropologia de Plató: el mite de la caverna i altres mites
- L'antropologia de la Il·lustració: Rousseau i Kant
- L'antropologia dialèctica: Hegel, Marx, Habermas

Metodologia

Explicació de la matèria per part de la professora

Anàlisi, reflexió i discussió sobre les lectures recomanades tant de llibres com d'articles

Avaluació

Treball de camp

Treball sobre les lectures realitzades, assistència a classe i participació en les activitats de debat

Examen

Bibliografia bàsica per temes :

Antropologia i educació

ARAMAYO, R. (1997) *LA quimera del rey filósofo*. Taurus. Madrid

CASSIRER, E.(1944) *Antropologia filosòfica* FCE, Mèxic

COLE, M. I SCRIBNER, S. (1977) *Cultura y pensamiento* Limusa, Mèxic

FULLAT, O. (1997) *Antropologia filosòfica de la educació*. Ariel. Barcelona

SAVATER, F. (1999) *Les preguntes sobre la vida*. Ariel. Barcelona

TODOROV, T. (1995) *La vida en común* Taurus, Madrid

Mètodes i models d'investigació qualitativa

Taylor, S.J. i Bogdan, R (1992). *Introducción a los métodos cualitativos de investigación* Paidós, Barcelona

Willis, P. *Aprendiendo a trabajar*

Woods, P. (1986) *La escuela por dentro. La etnografía en la investigación educativa*. Paidós/MEC, Barcelona

Antropologies de l'educació:

Pedagogia tradicional:

Durkheim, E. (1982). *Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas*. La Piqueta. Madrid

Kant, I. (1982) *Prolegomena*. Laia, Barcelona

Llull, R: *Pàgines pedagògiques*, recull. Eumo, (col·lecció Textos pedagògics. Núm, 31). Vic

Plató: (1982-86).. *Diálogos*. Gredos, Madrid

Rawls, J. (1990) *Sobre las libertades*. Paidós-ICE de la UAB, Barcelona.
Rawls; J. (1993) *Teoría de la justicia*. FCE, Méxic.

Pedagogia marxista:

Makarenko.(1967) *Poema Pedagògic*. Planeta, Barcelona
Marx, K. I Engels, F(1987). *Textos sobre educación y enseñanza*. Alberto Corazón editor. Mad
Suchodolski, B. (1976) *Fonament de la pedagogia socialista*. Laia. Barcelona
Suchodolski, B. *Pedagogia de l'essència i de l'existència*. (Col. textos pedagògics) Eumo. Vic

Pedagogia crítica:

Ayuste, Flecha, Lleras, López Palma (1995). *Planteamientos de la pedagogia crítica*. Graó. Barcelona
Castells, Flecha, Freire, Giroux, Macedo, Willis: (1994): *Nuevas perspectivas críticas en educación*.
Paidós educador. Barcelona
Freire, P. (1997) *Pedagogia de la esperanza*. Siglo XXI. Madrid
Freire, P.(1987): *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Eumo. Vic
Freire: (1990): *La naturaleza política de la educación*. Paidós. MEC. Barcelona
Freire. (....) *Pedagogia del oprimido*
Milani, L. (1981) *Carta a una mestra*. (alumnes de l'Escola Barbiana). Nova Terra.(col. Nadal) Barcelona
Milani, L. (1978) *Contraescuela. Por una escuela popular* Zero, Madrid

Pedagogia llibertària:

Bakunin, M. (1979) *La instrucción integral*. Calamus Scriptorius. Barcelona
Ferrer i Guardia, F.() *L'Escola Moderna* . Eumo.(textos pedagògics, núm 22) Vic
Goodman, P. (1976) *La des-educación obligatoria*. Fontanella. Barcelona
Illich, I. (1978) *La sociedad desescolarizada*
Proudhon, P.J. (1975) *¿Qué es la propiedad privada?* Tusquets. Barcelona
Reimer, E.(19881) *La escuela ha muerto*. Guadarrama. Barcelona
Reimer, E. (1977). *Un mundo sin escuelas*. Nueva Imagen. Méxic
Tolstoi, L.N. (1977) *La escuela de Yasnania Poliana*. Júcar. Barcelona.

Pedagogia antiautoritària:

Freud. S. *Psicoanàlisi per a pedagogs*. Eumo (textos filosòfics, núm. 24) Vic
Neill, A. (1986) *Summerhill*. Eumo. Vic
Rogers, C. (1986) *Libertad y creatividad en la educación*. Paidós. Barcelona

Pedagogia activa:

Decroly, O. (9. *La funció de globalització*. Eumo. Vic
Dewey, J. (1985). *Democràcia i escola*. Eumo. Vic
Freinet, C. (1972) *Per una escola del poble*. Laia, Barcelona
Freinet, C. (1972) *Les invariants pedagògiques*. Laia, Barcelona
Galí, A. () *Activitat i llibertat en educació*. El tremp
Montessori, M. () *La descoberta de l'infant*. Eumo. Vic
Rousseau, J.J. (1989). *Emili o de l'educació*. Eumo. Vic
Sensat, R. () *Vers una nova escola*. Proa. Barcelona

Pedagogia tecnològica:

Pavlov, J. (1967) *Reflexos condicionats i inhibicions*. Edicions 62. Barcelona
Piaget. J. () *Escrips per a educadors*. Eumo, Vic
Sarramona, J. (1990) *Tecnología educativa*. CEAC. Barcelona
Skinner, B.F. (1974) *Walden Dos*. Fontanella. Barcelona
Skinner, B.F. (1979) *Tecnología de la enseñanza*. Labor. Barcelona
Skinner, B.F. (1982) *Más allá de la libertad y de la dignidad* Fontanella, Barcelona

Altres...

Arendt, H i Finkelkraut, A: *La crisi de la cultura*
Camps, V. (1990) *Virtudes públicas*. Ed. Espasa Calpe. Madrid
Camps, V. (1994) *Los valores de la educación*. Anaya. Madrid
Colom, A i Mèlich, J.C.(1994) *Después de la Modernidad* Paidós, Barcelona

Cortina, A. (1994) *La ética de la sociedad civil*. Anaya. Madrid
Savater., F. (1997) *El valor de educar*. Ariel. Barcelona

Antropologia de l'educació. Titulació de Pedagogia

Margarida Massot i Verdú

Aquest curs està pensat com una introducció als temes que s'hauran de desenvolupar més extensament en l'assignatura de segon curs "Filosofia de l'educació". Els grans objectius són:

1. Conèixer les antropologies de l'educació més significatives al llarg de la història del pensament.
2. Iniciar-se en la lectura d'algunes obres clàssiques sobre antropologia de l'educació.
3. Reflexionar sobre la importància de l'antropologia en la recerca de les ciències de l'educació.
4. Iniciar-se en la recerca etnogràfica.

Temari

Qüestions epistemològiques

- Concepte i classificació de sabers
- Antropologia de l'educació

La imatge de l'home i l'educació

- L'antropologia de Plató: el mite de la caverna i altres mites
- L'antropologia de la Il·lustració: Rousseau i Kant
- L'antropologia dialèctica: Hegel, Marx, Habermas

Metodologia

Explicació de la matèria per part de la professora

Anàlisi, reflexió i discussió sobre les lectures recomanades tant de llibres com d'articles

Avaluació

Treball de camp

Treball sobre les lectures realitzades, assistència a classe i participació en les activitats de debat

Examen

Bibliografia bàsica per temes :

Antropologia i educació

ARAMAYO, R. (1997) *LA quimera del rey filósofo*. Taurus. Madrid

CASSIRER, E.(1944) *Antropologia filosòfica* FCE, Mèxic

COLE, M. I SCRIBNER, S. (1977) *Cultura y pensamiento* Limusa, Mèxic

FULLAT, O. (1997) *Antropologia filosòfica de la educació*. Ariel. Barcelona

SAVATER, F. (1999) *Les preguntes sobre la vida*. Ariel. Barcelona

TODOROV, T. (1995) *La vida en común* Taurus, Madrid

Mètodes i models d'investigació qualitativa

Taylor, S.J. i Bogdan, R (1992). *Introducción a los métodos cualitativos de investigación* Paidós, Barcelona

Willis, P. *Aprendiendo a trabajar*

Woods, P. (1986) *La escuela por dentro. La etnografía en la investigación educativa*. Paidós/MEC, Barcelona

Antropologies de l'educació:

Pedagogia tradicional:

Durkheim, E. (1982). *Historia de la educación y de las doctrinas pedagógicas*. La Piqueta. Madrid

Kant, I. (1982) *Prolegòmen*. Laia, Barcelona

Llull, R: *Pàgines pedagògiques*, recull. Eumo, (col·lecció Textos pedagògics. Núm, 31). Vic

Plató: (1982-86).. *Diàlogos*. Gredos, Madrid

Rawls, J. (1990) *Sobre las libertades*. Paidós-ICE de la UAB, Barcelona.
Rawls; J. (1993) *Teoría de la justicia*. FCE, Méxic.

Pedagogia marxista:

Makarenko.(1967) *Poema Pedagògic*. Planeta, Barcelona
Marx, K. I Engels, F(1987). *Textos sobre educación y enseñanza*. Alberto Corazón editor. Mad
Suchodolski, B. (1976) *Fonament de la pedagogia socialista*. Laia. Barcelona
Suchodolski, B. *Pedagogia de l'essència i de l'existència*.(Col. textos pedagògics) Eumo. Vic

Pedagogia crítica:

Ayuste, Flecha, Lleras, López Palma (1995). *Planteamientos de la pedagogia crítica*. Graó. Barcelona
Castells, Flecha, Freire, Giroux, Macedo, Willis: (1994): *Nuevas perspectivas críticas en educación*.
Paidós educador. Barcelona
Freire, P. (1997) *Pedagogia de la esperanza*. Siglo XXI. Madrid
Freire, P.(1987): *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Eumo. Vic
Freire: (1990): *La naturaleza política de la educación*. Paidós. MEC. Barcelona
Freire. (....) *Pedagogia del oprimido*
Milani, L. (1981) *Carta a una mestra*.(alumnes de l'Escola Barbiana). Nova Terra.(col. Nadal) Barcelona
Milani, L. (1978) *Contraescuela. Por una escuela popular* Zero, Madrid

Pedagogia llibertària:

Bakunin, M. (1979) *La instrucción integral*. Calamus Scriptorius. Barcelona
Ferrer i Guardia, F.() *L'Escola Moderna* . Eumo.(textos pedagògics, núm 22) Vic
Goodman, P. (1976) *La des-educación obligatoria*. Fontanella. Barcelona
Illich, I. (1978) *La sociedad desescolarizada*
Proudhon, P.J. (1975) *¿Qué es la propiedad privada?* Tusquets. Barcelona
Reimer, E.(19881) *La escuela ha muerto*. Guadarrama. Barcelona
Reimer, E. (1977). *Un mundo sin escuelas*. Nueva Imagen. Méxic
Tolstoi, L.N. (1977) *La escuela de Yasnania Poliana*. Júcar. Barcelona.

Pedagogia antiautoritària:

Freud. S. *Psicoanàlisi per a pedagogs*. Eumo (textos filosòfics, núm. 24) Vic
Neill, A. (1986) *Summerhill*. Eumo. Vic
Rogers, C. (1986) *Libertad y creatividad en la educación*. Paidós. Barcelona

Pedagogia activa:

Decroly, O. (9. *La funció de globalització*. Eumo. Vic
Dewey, J. (1985). *Democràcia i escola*. Eumo. Vic
Freinet, C. (1972) *Per una escola del poble*. Laia, Barcelona
Freinet, C. (1972) *Les invariants pedagògiques*. Laia, Barcelona
Galí, A. () *Activitat i llibertat en educació*. El tremp
Montessori, M. () *La descoberta de l'infant*. Eumo. Vic
Rousseau, J.J. (1989). *Emili o de l'educació*. Eumo. Vic
Sensat, R. () *Vers una nova escola*. Proa. Barcelona

Pedagogia tecnològica:

Pavlov, J. (1967) *Reflexos condicionats i inhibicions*. Edicions 62. Barcelona
Piaget. J. () *Escrips per a educadors*. Eumo, Vic
Sarramona, J. (1990) *Tecnología educativa*. CEAC. Barcelona
Skinner, B.F. (1974) *Walden Dos*. Fontanella. Barcelona
Skinner, B.F. (1979) *Tecnología de la enseñanza*. Labor. Barcelona
Skinner, B.F. (1982) *Más allá de la libertad y de la dignidad* Fontanella, Barcelona

Altres...

Arendt, H i Finkelkraut, A: *La crisi de la cultura*
Camps, V. (1990) *Virtudes públicas*. Ed. Espasa Calpe. Madrid
Camps, V. (1994) *Los valores de la educación*. Anaya. Madrid
Colom, A i Mèlich, J.C.(1994) *Después de la Modernidad* Paidós, Barcelona

Cortina, A. (1994) *La ética de la sociedad civil*. Anaya. Madrid
Savater., F. (1997) *El valor de educar*. Ariel. Barcelona